

Obavijest korisnicima plinskog transportnog sustava - Donesena Odluka o elementima metodologije za utvrđivanje referentne cijene plinskih transportnih usluga i Odluka o popustima, množiteljima i sezonskim faktorima

31. svibnja 2019. – Upravno vijeće Hrvatske energetske regulatorne agencije (HERA) na 12. sjednici održanoj 23. svibnja 2019. donijelo je [Odluku o elementima metodologije za utvrđivanje referentne cijene plinskih transportnih usluga](#) i [Odluku o popustima, množiteljima i sezonskim faktorima](#) (dalje: Odluke), u skladu s Uredbom Komisije (EU) 2017/460 od 16. ožujka 2017. o uspostavljanju mrežnih pravila o usklađenim strukturama transportnih tarifa za plin (dalje: Uredba NC TAR).

Osim ispunjavanja obveza prema obvezujućoj uredbi EU, ove Odluke predstavljaju temelj za odgovarajuće prilagodbe tarifne metodologije i donošenje primjenjivih tarifa za transport plina za razdoblje nakon 1. siječnja 2021. godine.

Obveza donošenja ovih Odluka od strane HERA-e kao nacionalnog regulatornog tijela, te provedbe cjelokupnog postupka koji je prethodio njihovom donošenju, propisana je Uredbom NC TAR, kao obvezujućim zakonodavnim aktom kojim se razrađuje pravna stečevina Europske unije na području transporta plina. Odlukama HERA-e odredbe Uredbe NC TAR prenose se u sustav regulacije energetske djelatnosti transporta plina Republike Hrvatske.

- *Mrežna pravila (Network Codes – NC)* su obvezujući dokumenti EU na razini uredbi (→ propisi koji se neposredno primjenjuju u Državama članicama i implementiraju u odgovarajuće dijelove nacionalnih propisa), kojima se na razini EU unificiraju provedbena pravila pojedinih segmenata funkcionalnog jedinstvenog unutrašnjeg tržišta energije (električne energije i plina).

Osnovni cilj Uredbe NC TAR jest uspostaviti ujednačena pravila o načinu utvrđivanja i strukturi tarifa za transport plina, radi postizanja ključnih ciljeva integracije plinskog tržišta i promicanja međusobnog povezivanja plinskih mreža te unaprjeđenja sigurnosti opskrbe plinom na EU razini.

- *Metodologija utvrđivanja iznosa tarifnih stavki za transport plina* je sklop pravila kojima se određuje način izračuna naknada za reguliranu djelatnost transporta plina. U aktualnoj metodologiji koja je u primjeni u RH koristi se metoda poticajne regulacije odnosno metoda maksimalno dozvoljenog prihoda, dok se raspodjela dozvoljenog prihoda i utvrđivanje tarifnih stavki zasnivaju na ulazno-izlaznom modelu.

Primjenom **elemenata metodologije prema Odlukama** mijenja se i određuje način izračuna tarifa za transport plina operatora transportnog sustava – Plinacro d.o.o. za naredno tarifno razdoblje. Također, Uredba NC TAR detaljno propisuje informacije koje u svim zemljama članicama trebaju biti javno dostupne i objavljene u rokovima dostatnim korisnicima transportnog sustava za donošenje informirane odluke o zakupu transportnih kapaciteta.

Koje promjene donose navedene Odluke?

Nastojeći **troškovno utemeljenim cijenama usluga** postići ravnotežu između nacionalnih strateških energetske ciljeva u kontekstu temeljnih načela europske energetske politike i ostvarivanja dobrobiti za krajnje kupce plina u RH, a uzimajući u obzir sve ulazne parametre predviđene Uredbom NC TAR, HERA je, nakon provedene objektivne analize i propisanih konzultacija, odlučila za utvrđivanje **referentne cijene odnosno tarife za transportne usluge** primijeniti **metodu „Poštanske marke“**. HERA ocjenjuje da primjena izabrane metode daje pozitivne učinke za sve krajnje kupce u Republici Hrvatskoj, i to na način da na svim izlazima iz transportnog sustava kupci plaćaju jednaku cijenu transporta plina, bez obzira na lokaciju izlaza u odnosu na ulazne točke u sustav, razinu korištenja kapaciteta na tom izlazu u odnosu na ostale dijelove sustava, preuzetu količinu plina i druge elemente koje neke druge metode uzimaju u obzir. Primjenom navedene metode, među ostalim, potiče se gospodarski napredak slabije razvijenih i udaljenijih krajeva Republike Hrvatske.

Prednost izabrane metode “Poštanske marke” jest i u tome da se svojim metodološkim načelima značajno ne razlikuje od **važeće Metodologije**, čime su potvrđena načela regulacije te je osigurana regulatorna dosljednost.

Koje su najvažnije izmjene elemenata metodologije prema Odlukama, a u odnosu na elemente važeće Metodologije?

Najvažnije izmjene očituju se u sljedećem:

1) Transportne tarife temelje se isključivo na ugovorenom kapacitetu, odnosno ukida se tarifna stavka za količinu plina na izlazima iz transportnog sustava, a na koju se u trenutnom tarifnom razdoblju raspoređuje 10% ukupno odobrenog prihoda operatora transportnog sustava – Plinacro d.o.o. Ukidanjem naknade za transportiranu količinu plina eliminira se znatan količinski rizik neostvarenja protoka po ugovorenim zakupima kapaciteta preko ulaznog-izlaznog sustava (tranzit) kojeg bi mogli snositi krajnji kupci unutar sustava.

Osim toga, uzevši u obzir da Uredba NC TAR stavlja naglasak na transparentnost i jednostavnost izračuna i budućih projekcija tarifa, HERA smatra da upravo ukidanje naknade za količinu pridonosi ostvarenju ta dva cilja.

2) Omjer raspodjele ukupnog dozvoljenog prihoda koji se ostvaruje na ulazima i izlazima transportnog sustava mijenja se iz 70:30 u 60:40. Budući da izabrana metodologija za utvrđivanje transportnih tarifa kao ključne ciljeve mora osigurati odražavanje stvarnih troškova sustava u referentnim cijenama te osigurati nediskriminiranje sprječavanjem subvencioniranja između različitih korisnika sustava, HERA smatra opravdanim izmijeniti trenutni omjer raspodjele ukupnog dozvoljenog prihoda.

U narednim tarifnim razdobljima očekuje se omogućavanje veće razine tranzita odnosno međusustavne upotrebe transportne mreže kroz izgradnju dodatne ulazne i izlazne infrastrukture i točaka sustava na kojima će biti moguće ugovarati nove kapacitete, stoga se ovakvom raspodjelom ulazno/izlaznog omjera prihoda adekvatnije i proporcionalnije raspodjeljuju troškovi transportnog sustava. Time se pridonosi poticanju razvoja veleprodajnog tržišta plina, kao i većoj iskorištenosti postojeće i nove infrastrukture, što će utjecati na smanjenje troška transporta plina za sve korisnike sustava.

3) Mijenjaju se iznosi popusta (koeficijenta sigurnosti) za izračun referentnih cijena odnosno tarifa za pojedine ulazne i izlazne točke transportnog sustava, i to na način da se ukidaju popusti za ulaz iz proizvodnje i za izlaz u Hrvatskoj, koji nisu dozvoljeni Uredbom NC TAR. Istodobno, u okvirima dozvoljenih popusta, **popust na tarifu za ulaz iz terminala za UPP** povećan je sa 10% na **15%** radi poticanja korištenja terminala te postizanja dugoročne sigurnosti opskrbe plinom. Također, **popusti na tarife za sustav skladišta plina** zadržani su na istim razinama te iznose **90%** za ulaz iz skladišta plina i **100%** za izlaz u skladište plina, čime se uzima u obzir doprinos koji infrastruktura skladišta ima za fleksibilnost sustava i sigurnost opskrbe.

4) Smanjuje se cijena zakupa kratkoročnih kapaciteta transportnog sustava - na tromjesečnoj, mjesečnoj, dnevnoj i unutardnevnoj osnovi - u odnosu na važeću Metodologiju, i to prosječno za **13,2%**. Time se omogućuje povoljniji zakup kratkoročnih kapaciteta, dok se uz preduvjet optimiranja rezervacije potrebnih kapaciteta u skladu s individualnim portfeljem kupaca, ujedno potiče efikasno korištenje kapaciteta transportnog sustava te omogućuje manje financijsko opterećenje korisnika transportnog sustava.

Hoće li se u skladu s donesenim Odlukama mijenjati i važeća Metodologija za utvrđivanje tarifnih stavki za transport plina?

Da. U skladu s elementima utvrđenim ovim Odlukama, u narednom razdoblju donijet će se izmjene i dopune Metodologije utvrđivanja iznosa tarifnih stavki za transport plina (Metodologija, NN 48/18 i 58/18), a na temelju koje će se donijeti i nova Odluka o iznosima tarifnih stavki za transport plina.

Od kada se počinju primjenjivati izmjene elemenata metodologije prema Odlukama?

Elementi metodologije prema Odlukama, odnosno nova Odluka o iznosu tarifnih stavki za transport plina, počinje se primjenjivati u narednom tarifnom razdoblju, čiji početak se planira za 1. siječnja 2021. godine, kada je i predviđeni početak rada terminala za ukapljeni prirodni plin (UPP) na otoku Krku.

Odlukom su doneseni indikativni iznosi referentnih cijena, odnosno tarifnih stavki za godišnje standardne kapacitetne proizvode. Što se pod time podrazumijeva?

Primjenom elemenata metodologije prema Odlukama izračunate su **indikativne tarife** za korištenje transportnog sustava za razdoblje od 2021. do 2026. godine. Indikativne tarife omogućuju korisnicima transportnog sustava veću transparentnost u pogledu predvidivosti transportnih tarifa u narednom tarifnom razdoblju, a time i kvalitetnije planiranje te optimizaciju portfelja budućih zakupa transportnih kapaciteta. Indikativne tarife su orijentacijski iznosi tarifnih stavki koji će biti potvrđeni budućim donošenjem konačnih (obvezujućih) tarifa, ukoliko se u međuvremenu potvrde pretpostavke temeljem kojih su indikativne tarife izračunate.

Indikativne tarife izračunate su prema scenariju korištenja kapaciteta otpreme plina s terminala za UPP na otoku Krku, za koji je u siječnju 2019. godine donesena konačna investicijska odluka, a u skladu sa rezultatima *Open Season* obvezujućeg postupka zakupa kapaciteta. S obzirom da su navedene tarife indikativnog karaktera, HERA će tijekom 2020. godine, a prije narednog tarifnog razdoblja čiji početak se očekuje 1. siječnja 2021. godine, Odlukom o iznosima tarifnih stavki za transport plina donijeti **konačne iznose tarifa** za operatora transportnog sustava – Plinacro d.o.o.

Koliki će utjecaj na trošak transporta plina imati izmjene elemenata metodologije donesene Odlukama iz perspektive korisnika transportnog sustava i krajnjih kupaca plina?

Prema indikativnim tarifama za razdoblje 2021. – 2026., koje su dio upravo donesenih Odluka HERA-e, ukupni trošak transporta plina za korisnike u Republici Hrvatskoj u istom razdoblju prosječno je **veći za 1%** u odnosu na usporedni razvojni scenarij koji ne bi uključivao realizaciju terminala za UPP. Prvenstveni razlog za to je trenutna niska razina garantiranog zakupa kapaciteta terminala za UPP u provedenom *Open Season* obvezujućem postupku zakupa kapaciteta, kao i potreba za investiranjem u izgradnju nove infrastrukture za otpremu plina s terminala.

Naravno, u slučaju priželjkivanog dodatnog zakupa kapaciteta terminala, ovaj bi se odnos značajno mijenjao u prilog korisnicima plinskog transportnog sustava RH te bi efekti povećanog transporta plina više nego kompenzirali trošak dodatnog investiranja u povezanu transportnu infrastrukturu.

Tako bi npr. u scenariju dodatnog zakupa kapaciteta terminala za UPP u iznosu od 300 mil. m³/god te tranzita tog plina kroz Republiku Hrvatsku, ukupni trošak transporta plina za korisnike u Republici Hrvatskoj u istom razdoblju bio prosječno **manji za 6,2%**, a u slučaju dodatnog zakupa od 700 mil. m³/god i **za 13,7% manji** u odnosu na usporedni scenarij koji ne uključuje ostvarenje terminala za UPP. Drugim riječima, sa svakim dodatnim zakupom kapaciteta UPP terminala, koristi od njegove realizacije – osim postignute poboljšane razine sigurnosti opskrbe – prenijele bi se i u financijskom pogledu u znatnijoj mjeri na krajnje kupce u Republici Hrvatskoj.